

Asia: VN/24082/2023

Hallituksen esitys eduskunnalle ulkomaalaislain 72 a §:n muuttamisesta ja ulkomaalaislain muuttamisesta annetun lain 72 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt lausuntoa hallituksen esitysluonnoksesta, jolla muutettaisiin ulkomaalaislakia työntekijän oleskeluluvan tulorajan osalta. Muutoksella on tarkoitus nostaa työntekijän oleskeluluvan tulorajaa siten, että se on alakohtaisen työehtosopimuksen minimi, kuitenkin vähintään 1600 euroa.

Suomen Yrittäjät pitää kannatettavana esityksen tavoitteita, joiden mukaan työperäisen maahanmuuton on vahvistettava julkista taloutta ja että maahan saapuvilla työntekijöillä on todellinen mahdollisuus elättää itsensä ansaitsemallaan palkalla. Suomen Yrittäjät suhtautuu kuitenkin kriittisesti kaavamaiseen 1600 euron tulorajaan, josta säädettäisiin jatkossa valtioneuvoston asetuksella.

Suomen Yrittäjien näkemyksen mukaan tuloraja pitäisi asettaa siten, että se olisi alakohtaisen työehtosopimuksen minimi tai jos työehtosopimusta ei ole, vähintään 1600 euroa kuukaudessa. 1600 euroa olisi siten toissijainen tuloraja, jota sovellettaisiin vain, jos työnantajan toimialalla ei ole lainkaan työehtosopimusta. Työehtosopimuksen mukaisen kokoaikatyötä koskevan (vähimmäis)palkan maksaminen oikeuttaisi siten työntekijän oleskeluluvan tulorajan täyttymiseen.

Esityksen vaikutukset kohdistuvat erityisesti maatalouteen, jossa ulkomainen työvoima on monen kriittisen työtehtävän kannalta elintärkeää. Kuten esitysluonnoksessa on todettu, moni tällainen tehtävä on luonteeltaan sellainen, ettei ulkomaista työvoimaa voida käyttää kausityölain mukaisilla luvilla. Siksi ulkomaalaislain tulorajalla on suora vaikutus näihin tehtäviin. Toisaalta esityksellä voi olla merkitystä etenkin kaupan ja kiinteistöpalvelualan tehtävissä, jossa osa-aikatyö on yleistä. Esitys vaikuttaisi myös siten, että työnantajan olisi yhä useammin tarjottava osa-aikatyön sijaan kokoaikatyötä ulkomaalaiselle työntekijälle.

Suomen Yrittäjien näkemyksen mukaan tuloraja vaikeuttaa kolmansien maiden kansalaisten rekrytoimista juuri niillä aloilla, joille ulkomainen työvoima on elinehto. Tuloraja voi näillä aloilla johtaa siihen, että ulkomaisen työvoiman käyttö estyy eikä kotimaasta välttämättä löydy riittävästi ammattitaitoista työvoimaa. Jos työn tuottavuus ei kohtaa vaadittavan palkan kanssa, työpaikka jää täyttämättä. Vaikutus työllisyyteen on tällöin negatiivinen. Vaikka palkkatason yleinen nousu lieventäisi esityksen kielteisiä vaikutuksia, mahdollisuus muuttaa tulorajaa asetuksella tuo epävarmuutta siihen, milloin ulkomaalaisen työvoiman käyttö on matalan palkkatason tehtävissä jatkossa mahdollista.

Alalla voimassa olevan työehtosopimuksen mukaisen kokoaikatyötä koskevan vähimmäispalkan pitäisi olla riittävä myös työntekijän oleskeluluvan saamiseksi. Työehtosopimus on neuvoteltu työnantajaliiton ja työntekijäliiton kesken, jolloin sitä voidaan – lakisääteisen vähimmäispalkan puuttuessa – pitää osoituksena riittävästä kokoaikatyöstä maksettavasta palkasta. Tällöin työehtosopimuksen mukaista palkkaa on lähtökohtaisesti pidettävä työmarkkinaosapuolten mukaan sellaisena palkkana, jolla työntekijällä on mahdollisuus elättää itsensä. On myös huomattava, että erilaiset työstä maksettavat lisät nostavat ulkomaisen työntekijän ansiotasoa, eikä työstä maksettava työehtosopimuksen mukainen peruspalkka useinkaan vastaa työntekijän todellisia ansioita.

Esityksen mukainen tuloraja asettaa lisäksi kotimaisen työvoiman ulkomaisia työntekijöitä heikompaan asemaan. Kotimaisen työvoiman kohdalla olisi mahdollista maksaa tulorajan alittavaa palkkaa, mutta jos samoihin tehtäviin palkataan ulkomainen henkilö, hänelle olisi maksettava enemmän. Vastaava vaikutus kohdistuisi työntekijöiden työaikaan. Kotimaiselle työntekijälle voitaisiin tarjota osa-aikatyötä tilanteissa, joissa ulkomaiselle työntekijälle kokoaikatyö olisi ainoa vaihtoehto tulorajan vuoksi.

Mäkelä Albert
Suomen Yrittäjät ry